

Nr 680.

Av herr **Adolfsson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 370, med förslag till uppbördsförordning, m. m.

Av Kungl. Maj:ts proposition nr 370 rörande ny uppbördsförordning framgår, att vissa praktiska problem i samband med den föreslagna omläggningen torde få lösas först sedan beslut om reformen fattats av riksdagen. Såväl 1944 års uppbördsberedning som departementschefen och remissinstanserna synas vara väl medvetna om att det föreslagna systemet icke kan beräknas komma att med en gång fungera perfekt, vare sig när det gäller verklig källbeskattning för *samtliga* grupper skattedragare eller i fråga om att åstadkomma fullkomlig rättvisa och hundraprocentig effektivitet beträffande preliminärskattens inkassering från de skattedragare, som enligt förslaget kunna sägas i verklig mening få erlægga »skatt vid källan», d. v. s. medborgargrupper som ha fast anställning eller eljest ha att skatta för inkomst av tjänst.

Många problem i samband med den föreslagna uppbördsreformen sakna förslag till definitiv lösning. Till ett av de mera betydande olösta problemen hör, att verklig källbeskattning kan uppnås endast beträffande den medborgargrupp, för vilken indrivningen redan är mycket effektiv. En annan olägenhet ligger i att löneavdraget skall hos säsongarbetare — skogs- och flottningsarbetare, torvmossearbetare, byggnadsarbetare, grovarbetare m. fl. — utgå som A-skatt.

Dessa grupper hänvisas till den lokala skattemyndigheten för att erhålla jämkning i de fall dylik befines skälig. Skall dessa gruppers löneavdrag ske efter generell skattetabell eller procentavdrag, torde de lokala skattemyndigheterna komma att få handlägga åtskilliga tiotusental fall med anhållan om jämkning i dylika avseenden.

Bland andra föreslagna åtgärder i propositionen, vilka icke kunna anses tillfredsställande, må nämnas förslaget att även ägare av lantbruksfastighet skola inbetala sina arbetstagares preliminärskattebelopp senast den 12 i var och en av de föreslagna sex uppbördsåren, vilket uppenbarligen blir till nackdel såväl för mindre lantarbetare som för flertalet hos dessa anställda arbetare. Lantarbetarnas löner utges ofta i form av förskott under månadens lopp, varefter slutreglering sker sedan ackordsöverskott o. d. kunnat bedömas och sedan arbetsgivaren erhållit likvid för bl. a. levererad mjölk, vilket vanligen sker omkring den 10 i månaden näst efter leveransmånaden. Möjligheten att eliminera de olägenheter som genom den föreslagna uppbördstiden uppstå för nyssnämnda grupper medborgare torde behöva utrönas snarast.

Även bestämmelsen att vissa skogskörare skola åtaga sig arbetsgivares skyldigheter gentemot skogsarbetare i fråga om skatteavdrag är otillfredsställande, särskilt med hänsyn till rådande förhållande i fråga om utbetalning av intjänt lön. Särskilt i norra och mellersta Sverige sker vanligen utbetalning från skogsbolagen och andra skogsägare förskottsvis och med olika stor del av det intjänta beloppet för olika arbetstagare, varefter slutlig avräkning sker först efter avverkningssäsongens slut. Med hänsyn till bl. a. sist antydda förhållanden torde det bli nödvändigt att ta propositionens förslag i detta avseende under omprövning.

Ytterligare olägenheter i det föreslagna uppbördsförfarandet ligga däri, att sådana som t. ex. gjort en större affärsvinst vid ett visst bestämt tillfälle kunna i syfte att under mellantiden uppbära ränta dröja med att redovisa denna vinst. Vidare att frågan om preliminärskatt för bisysslor och tillfällighetsinkomster ej kunnat tillfredsställande lösas, o. s. v.

Emellertid representerar det nya uppbördsförfarandet en så omfattande och så komplicerad apparat, att många av dess praktiska detaljer kunna lösas först sedan en praktisk prövning gett en bättre överblick. Utan tvivel anser en utbredd opinion, att principen om »skatt vid källan» är riktig och att denna princip därför bör praktiskt prövas.

Det synes vara nödvändigt att, innan vissa förändringar ske beträffande nu framlagda förslag, invänta hur uppbördsorganisationen kommer att fungera och vilka verkningar det nya uppbördsförfarandet kommer att medföra för olika grupper medborgare. Dessa verkningar sammanhånga för övrigt givetvis intimt med den skattepolitik som kommer att föras.

Även om vi således anse att en del befarade brister ej fullt kunna överblickas, förrän systemet prövats, existera dock i samband med förslaget ytterligare några problem, som redan nu böra föranleda beslut. Vi syfta främst på att ingen bestämmelse existerar enligt vilken ett viss existensminimum automatiskt skyddas mot löneavdrag. Det blir fortfarande blott fråga om en skälighetsprövning utan garanterad laglig rätt till visst belopp av lönen. Därest ej jämkning genom den lokala skattemyndighetens beslut för vart och ett fall sker, kan löneavdrag verkställas även för sådana inkomsttagare, vilkas lön ej medger täckning för mera än ett faktiskt existensminimum eller kanske ej ens täcker ett dylikt.

I departementschefens uttalande på s. 219 i propositionen framhålles i detta avseende följande:

»Jämkningsen avser att bringa den preliminära skatten i så nära överensstämmelse med den slutliga som möjligt. Däremot kan icke genom jämkningen preliminärskatten bestämmas att utgå med lägre belopp än den slutliga skatten kan antagas komma att utgöra. Jämkning av preliminärskatten kan sålunda icke ske enbart av den anledningen, att genom uttagande av preliminärskatt den skattskyldige skulle komma att sakna nödigt underhåll för sig och de

sina. Hänsyn till en dylik omständighet kan däremot tagas vid indrivning av restförd skatt samt i de fall, då löneavdrag verkställas, genom förordnande av lokal skattemyndighet — på sätt förut omnämnts — att löneavdrag icke skall göras eller skall ske med lägre belopp än som enligt de föreslagna bestämmelserna om löneavdrag bort ske.»

I 48 § mom. 2 stadgas:

»Om det belopp, som skulle återstå sedan löneavdrag gjorts, understiger vad den skattskyldige kan anses behöva till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, som icke av honom åtnjuta underhållsbidrag, äger den lokala skattemyndigheten efter ansökan av den skattskyldige förordna, att löneavdrag icke skall ske eller skall verkställas med mindre belopp än som skulle ske enligt bestämmelserna härovan. Har den skattskyldige även annan inkomst, skall vid prövning av frågan om löneavdragets storlek hänsyn tagas jämväl till denna inkomst.»

Sedan ansökan skett ligger det således i den lokala skattemyndighetens händer att avgöra, huruvida jämkning skall kunna ske. Utan tvivel kommer anordningen att bli en alltför omständlig procedur, vilken kommer att vålla arbetsgivaren och den lokala skattemyndigheten stort besvär och ifrågavarande arbetare svårigheter, i all synnerhet som jämkning sker först efter ansökan och den slutliga skatten beräknas icke på grundval av vad som brukar anses som införsel-fritt existensminimum utan på grundval av det gängse lägre skattefria existensminimum. Enligt vår mening borde en bestämmelse om automatiskt skydd för ett tillräckligt belopp av avlöningen för arbetstagaren och dennes familjs uppehälle ersätta bestämmelsen om jämningsförfarandet enligt 48 § 2 mom.

Ett grundläggande villkor för att det föreslagna uppbördsförfarandet skall kunna vinna förståelse och medverkan ute bland löntagarna i landet är, att nödigt belopp för underhåll garanteras innan löneavdrag för preliminärskatt sker. Därför är det oundgängligen nödvändigt att i samband med genomförandet av den nu föreslagna uppbördsreformen även fastställa vad som i skattehänseende skall vara att anse som existensminimum och införa bestämmelser som skydda inkomstsummor upp till eller under de sålunda fastställda beloppen mot såväl beskattning som skatteindrivning.

Årets riksdag har redan behandlat en motion av Persson i Landafors m. fl. (andra kammaren nr 270) med förslag om att riksdagen för sin del måtte besluta att ortsavdragen (grundavdrag och familjeavdrag) enligt gällande kommunalskattelag och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt måtte som provisorium höjas med 40 %. Förslaget motiverades med att skatteavdragen bibehållits vid samma belopp som tidigare, trots levnadskostnadernas stegring under krigsåren, vilket lett till att stora grupper av de lägre inkomsttagarna åläggas skattskyldighet fastän de faktiskt sakna skatteförmåga. Be-

villningsutskottet avstyrkte motionen med motiveringen att frågan om dyrortsgrupperingens framtida bestånd och utformning var föremål för utredning genom 1943 års dyrortskommitté och att någon utredning av verkningarna av den föreslagna höjningen av ortsavdragen icke förelåg. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I en annan motion till årets riksdag föreslog Persson i Landafors m. fl. (andra kammaren nr 344) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle hemställa om skyndsamt utredning för fastställandet av vad som skall vara att anse som existensminimum samt att Kungl. Maj:t därefter skulle framlägga förslag till sådana ändringar i bl. a. skattelagarna och indrivningsförfordningen, som vore behöfliga för att tillförsäkra varje skattebetalare ett av beskattning och indrivning okränkbart existensminimum. Motionen avstyrktes av andra kammarens andra tillfälliga utskott under hänvisning till att kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering hos Kungl. Maj:t hemställt om en ingående utredning avseende minimikostnaderna för en ur hälsosynpunkt tillfredställande levnadsstandard. Därvid utgick utskottet från att frågan var föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, varför särskild skrivelse från riksdagen inte ansågs erforderlig. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Nu har 1943 års dyrortskommitté avlämnat sitt betänkande och i proposition nr 343 föreligger ett på detta betänkande grundat förslag angående skattegrupperingen till riksdagens behandling. Samtidigt föreligger i proposition nr 370 ett förslag till genomgripande förändring av uppbördsförfarandet. Men frågan om fastställandet av vad som skall vara att anse som existensminimum lämnas fortfarande obeaktad.

I motion nr 626 i anledning av proposition nr 343 yrkar Persson i Stockholm m. fl. att riksdagen skall besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag bl. a. om nya bestämmelser rörande skatteavdragen, varvid skall tillses, att dessa komma att uppgå till belopp, som motsvara den inkomstsumma, som är nödvändig för att ernå ett ur folkhälsans synpunkt godtagbart existensminimum. Liknande förslag vore nödvändigt att få framlagt även beträffande den inkomstsumma som skall vara fredad mot skatteindrivning.

Beträffande ett par andra frågor i samband med förslaget till ny uppbördsförfordning vilja vi påpeka det otillfredsställande i formuleringen i 69 § tredje stycket. Där säges, att »innan utmättningsman eller exekutionsbiträde vidtager indrivningsåtgärd . . ., bör han, där ej omständigheterna göra sannolikt att anmaningen blir utan verkan, genom tjänstebrev anmana den skattskyldige att fullgöra sin betalningsskyldighet.» Denna paragraf bör i stället innehålla en bestämmelse om att utmättningsman eller exekutionsbiträde har *skyldighet* att i varje förekommande fall anmana den skattskyldige att fullgöra sin betalningsskyldighet.

Säsongsarbetare bör vid den årliga taxeringen särskilt angivas i taxerings-

längden, varvid till denna anteckning fogas uppgift om såväl arten av irråga-
varande arbete som den ungefärliga tid, varunder vederbörande utför dylikt
lönearbete. Skattetabell för löneavdrag bör beträffande dylika arbetare utar-
betas med hänsynstagande till de omständigheter som sålunda särskilt angivits
i taxeringslängden.

Med stöd av ovan sagda föreslås,

att i uppbördsförordningen införas bestämmelser om att in-
komstbelopp, som blivit fastställt som erforderligt för existens-
minimum för inkomsttagaren och dem, för vilka han är för-
sörjningspliktig, skall vara skyddat mot löneavdrag eller in-
drivning,

att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställas om utredning och
förslag för fastställandet av vad som skall vara att anse såsom
existensminimum och att denna utredning genomföres så skynd-
sam, att riksdagen lämnas tillfälle att fatta beslut i frågan
före den 1 januari 1947, vid vilken tidpunkt den nya upp-
bördsförordningen skall börja gälla,

att säsongarbetare bör vid den årliga taxeringen särskilt
angivas i taxeringslängden och att till denna anteckning fogas
uppgift om arten av hans arbete och den ungefärliga tid han
kan beräknas vara sysselsatt i dylikt, varefter skattetabell eller
föreskrift för procentavdrag för vederbörande arbetargrupp
utarbetas med hänsynstagande till de föreliggande uppgifterna,

att vid indrivning av resterande skatt skattebetalaren genom
tjänstebrev alltid skall anmanas fullgöra betalningsskyldighet,
innan indrivningsåtgärder gå i verkställighet, samt

att utskottet vid sin behandling av förslaget i Kungl. Maj:ts
proposition nr 370 måtte beakta de i denna motion anförda
synpunkterna och företaga härav föranledda förändringar i
förslaget till uppbördsförordning.

Stockholm den 12 november 1945.

Gunnar Adolfsson.

Set Persson.

O. F. Persson.

K. Senander.
